

Людина в своєму духовному розвитку пройшла довгий і надзвичайно складний шлях. Проте найвищим вираженням розвитку людини завжди була насамперед моральна свідомість у найгуманістичніших і прогресивніших проявах.

Мораль, як форма суспільної свідомості, є зводом правил, норм, вимог, які регулюють відношення і взаємодію людей, їх поведінку. Поняття «мораль» оперує моральними категоріями, до яких належать справедливість, доброта, обов'язок, гідність, честь, щастя.

Погодьтеся, що саме суспільство виробляє зразок моральної поведінки – моральний ідеал, до якого повинні прагнути всі, вважаючи його розумним, красивим, корисним. Знання моральних норм, принципів, категорій формує моральну культуру. Тому змістом виховної роботи викладачів, кураторів по становленню моральних якостей є формування у них системи моральних знань, почуттів, ставлень, поведінки.

Ми живемо в молодій незалежній державі й відчуваємо на собі, як нелегко жити українській молоді. Нашому поколінню випало складне і відповідальне завдання – відродження української державності, мови, нації, традицій. За нас цього ніхто не зробить. Це наш історичний обов'язок зрозуміти, що змінити життя на краще можна лише змінившись самому. І пригадуються слова Тараса Бульби: «Я тебе породив, я тебе і уб'ю». І хочеться перефразувати їх з точністю до навпаки: ми зруйнували, нам і відроджувати!

Звичайно, з кожним днем світ змінюється, ми поспішаємо за ним, швидко звикаємо до всіх інновацій, вважаючи все звичайне застарілим і недосконалим. Значна частина ліберальних педагогів Заходу, а також окремі педагоги України вважають, що в основі морального виховання мають бути релігійні цінності, свідомість, християнська мораль [3].

На мою думку, сучасне покоління має усвідомити, що варто в собі виховувати відмінні моральні цінності. Адже від цього залежить майбутнє нашої нації. Оскільки молоде покоління подає приклад ще молодшому поколінню, а це може вплинути, як позитивно, так і негативно на майбутнє нашої держави.

Список використаних джерел

1. Твір-роздум у публіцистичному стилі на тему: «Моральні принципи сучасної молоді». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.chasipodii.net/article/23304/>
2. Твір на тему: «Цінності сучасної молоді». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://gdz4you.com/literatura/tvory/tvir-na-temu-cinnosti-suchasnoyi-molodi-20660/>
3. Руднева С. Моральні цінності сучасної молоді. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://drpsklibr.at.ua/publ/vikladachu/vikhovni_godini/moralni_cinnosti_suchasnoji_molodi/

Масловський М. В., здобувач вищої освіти 1 курсу, ОА-211

Науковий керівник – **Колєватов О. О.**, к.і.н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ІВАН МАЗЕПА – ГЕРОЙ ЧИ ЗРАДНИК УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ?

Ім'я великого українського гетьмана Івана Степановича Мазепи завжди викликало неабиякий інтерес учених та всіх, хто цікавиться українською історією. Ця досить яскрава історична постать вже не одне століття викликає протиріччя серед істориків. Найбільше таких протиріч викликає питання: Мазепа – герой, чи зрадник українського народу?

У 1665 р. доля звела його з козаками. Така людина, як І.Мазепа легко рухалась по кар'єрним щаблям і вже в 1687 р. він став гетьманом. За 22 роки свого гетьманування Іван Мазепа підняв Україну з колін. І хотів для своєї Батьківщини незалежності, тому і уклав угоду з шведським королем Карлом XII [1]. Саме ця угода і стала підґрунтям для питання про його «зраду».

Якщо ж говорити про сучасників І.Мазепи, то майже всі, хто був знайомий з ним особисто захоплювались ним і поважали його [2]. Зрадником свого народу його вважали

лише у Росії, проте в більшості своїй лише тому, що така думка була угодна царській владі. Адже навіть лютий ворог І.Мазепи О.Меншиков визнав, що Мазепа здійснив цей крок в ім'я України [3].

Доля І. Мазепи привертала увагу багатьох видатних митців доби романтизму, а європейські та російські поети суттєво розійшлися в оцінках гетьмана. Про нього писали Вольтер і Байрон, Гюго і Словацький, його образ відтворювали Жеріко й Делакруа. Наприклад, Байрон у своїй поемі «Мазепа» показує гетьмана, як героя і борця за свій народ. Проте були й ті, хто не розділяв його поглядів. Найбільше для паплюження І.Мазепи зробив, звичайно ж, О.Пушкін, видатний російський поет і не менш, може, славний звитяжець у тодішній імперській «гібридній» війні. Поема Байрона йому не сподобалася, нарікав на те, що в ній годі шукати правди про події. І взявся потому сам старанно фальсифікувати біографію І.Мазепи. Усе задля того, аби представити українського державця пекельним злочинцем і переступником [4].

Досить негативно ставився до Івана Мазепи історик М.Костомаров, який робить такий висновок: «Гетьман Мазепа, як історична особистість, не був представником ніякої національної ідеї. Це був егоїст в повному значенні цього слова» [5]. М.Грушевський теж був не в захваті від І.Мазепи, хоча і не вдавався до різких і категоричних оцінок. У своїй праці «Нарис історії українського народу» він писав: «Шляхтич за народженням і вихованням, в епоху народних воєн України проти польсько-шляхетського режиму зростав в атмосфері інтриг королівського двору Польщі, досить випадково опинився у козацькому війську і навряд чи шукав в ньому чого-небудь, крім особистої кар'єри, новий гетьман був дуже сумнівним придбанням для Гетьманщини в її тодішньому дуже серйозному становищі» [5].

Радянські історики в своїх працях повторювали стандартний набір звинувачень на адресу І.Мазепи, що використовували російські історики XIX ст. Так В.Мавродін у своїй книзі «Петро I» (1943 р.), писав про гетьмана таке: «Один з найбагатших феодалів України, «шляхтич» Іван Мазепа, часто міняв хазяїв: то служив польському королю, то ставав підданим турецькому султану, то перетворювався в «вірного» старого слугу молодого руського царя. Владолюбний, хитрий авантюрист, він був на стороні того, хто сильніше і хто міг забезпечити йому кар'єру... Мазепа думав, що його вчинок викличе повстання всієї України проти Петра. Але старий гетьман помилився. Його зрада викликала всезагальне невдоволення українського народу» [5].

Один з найвидатніших радянських істориків петровської епохи М.І.Павленко в своїй фундаментальній праці «Петро Великий» присвятив гетьману цілий розділ під назвою «Зрада Мазепи», пояснюючи це насамперед бажанням дати відповідь українським націоналістам, що «звели Мазепу в ранг борця за «самостійну» Україну і ідейного вождя українського народу». М.Павленко завершує цей розділ таким безапеляційним твердженням: «Потрібно втратити почуття реальності, щоб знайти ідейні втілення у діях Мазепи. Цей лукавий царедворець був людиною, яка позбавлена всіх моральних якостей. Він вгамовував ненаситну честолюбивість за рахунок своїх жертв, був мстивим і жорстоким по відношенню до своїх суперників, усіма засобами намагався поповнити своє багатство... Мазепа являв собою закінчений тип безпринципного честолюбця, який у своїх діях і вчинках керувався не інтересами українського народу, а власною користю... український народ був для Мазепи лише розмінною монетою в його азартній честолюбній грі, так як мова йшла не про отримання «самостійності», а про поновлення панування над Україною панської Речі Посполитої» [5].

Але є дещо відмінна від попередніх характеристик гетьмана оцінка, яка мабуть, є більша вагомою за попередні, надана Д.Яворницьким – автором тритомної праці «Історія запорізьких козаків». Він писав: «...немає підстав погоджуватися з думкою тих істориків, які характеризують Мазепу тільки як жахливого егоїста і ненаситного честолюбця, що абсолютно забув заради особистих вигод та інтересів положення керованого ним народу і майбутнє його Батьківщини. Вся біда для Мазепи лише в тому, що він хотів ввести в

Малоросії польські порядки і під час правління Україною брав за зразок державний устрій Польщі. Раз ступивши на такий помилковий шлях, Мазепа пішов далі і, втративши віру в здійснення свого ідеалу через Польщу, пішов назустріч шведському королю» [5].

Цікаво, що в договорі між шведами і Україною, включно із Запорозькою Січчю, і згадки не було про Польщу. Виходячи з цього дослідник Д.Дорошенко у статті «Мазепа в історичній літературі і житті» висловив таку думку: всі переговори Мазепи із Станіславом про федерацію відігравали роль попередніх комбінацій. Насправді гетьман прагнув повного суверенітету для України. Якщо він спершу й мав на гадці федерацію з Польщею, чи може просто хотів здобути прихильність польського короля, то невдовзі з огляду на його слабкість відкинув цю ідею. Не Станіслав, а шведський король прибув до України, тож з ним укладався договір, що передбачав цілковиту самостійність України [5].

Більшість сучасних істориків вважають Івана Мазепу аж ніяк не зрадником свого народу. Наприклад, Ярослав Дашкевич вважає: «Якщо сьогодні, у хвилину нових небезпек, що нависли над Україною, яку хочуть ще раз позбавити незалежності, за чимось шкодувати, то хіба за тим, що Мазепині мрії майже три століття тому не здійснилися та що вірних Україні державних мужів – і нібито «зрадників Росії» – в українській історії було так мало» [6]. Анна Марія Форсберг: «Гадаю він не є аж таким заполітизованим. Себто його не вважають ані зрадником, ані таким собі великим спасителем нації чи кимсь подібним. Його вважають радше людиною, яка у той час можливо намагалася захистити свій народ від війни. За тих важких умов, коли наближалися з різних боків шведське та російське війська він напевне прагнув зменшити можливі втрати» [7].

Впродовж кількох століть І.Мазепу знали лише з російської подачі, адже історію пишуть переможці. Але проаналізувавши весь опрацьований та досліджений матеріал я з впевненістю можу сказати, що особисто для мене Іван Мазепа – Герой українського народу, людина, на яку потрібно рівнятись. І я вважаю, що це саме та людина, якою ми, українці, маємо пишатися.

Список використаних джерел

1. <https://dovidka.biz.ua/ivan-mazepa-biografiya-skorocho>
2. <https://www.youtube.com/watch?v=BqI7XFQkIG8>
3. <https://www.unian.net/society/236139-istorik-sergiychuk-pyanyiy-petr-i-bil-mazepu-po-schekam-kak-beschestnuyu-bludnitsu.html>
4. <https://www.bbc.com/ukrainian/blogs-47636816>
5. <https://vseosvita.ua/library/statta-ivan-mazepa-nacionalnij-geroj-ci-zradnik-svogo-narodu-180595.html>
6. <https://www.radiosvoboda.org/a/hetman-ivan-mazepa-voroh-imperiyi/31387388.html>
7. https://www.bbc.com/ukrainian/entertainment/story/2009/03/090328_mazepa_kushko_is

Мальцева А. В., здобувачка магістерського рівня вищої освіти гр. МБАН-201
Науковий керівник – **Киселиця С. В.**, к. філос. н., доцент
Національний університет «Чернігівська Політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ФУНКЦІОНАЛЬНІСТЬ ТА ЕСТЕТИКА АРХІТЕКТУРИ МАЙБУТНЬОГО: КОНФЛІКТ ЧИ ГАРМОНІЯ?

Архітектура завжди відображає потреби часу, суспільства, культури. Втілює в собі очікування людей, відображає рівень життя та прагнення тих, ким і для кого вона створюється. За проектами сучасних архітекторів вже зводять цілі поселення. І щоб зрозуміти, чого очікувати від нових споруд, вже зараз потрібно виділити основні тенденції та потреби населення.

1. П'ять трендів майбутнього

У містах вже сконцентровано більше половини населення Землі. Мегаліси ніколи не сплять, вирують цілодобовим життям, обіцяють розвиток і перспективи. Шведський економіст і футуролог К'єлл Нордстрем стверджує, що через 50 років країни в нинішньому розумінні зникнуть, залишиться 600 міст, і в них сконцентрується 85%